

S I S T E R U N D E ,
torsdag, den 10. aug. 1944.

Demokratisk disiplin.

Da tyskerne i begynnelsen av krigen stormet fram over Europa, syntes det som om ingenting kunne stoppe dem. Denne uhyggelige militære overlegenhet skyltes først og fremst demokratienes manglende forberedelser; men den skyldtes også i høy grad tyskernes enestående organisasjonsevne og disiplin. Den tyske militærdisiplin er jernhård og følelsesløs; den regner med mennesker på samme måte som med maskiner og våpen. Den tyske militære ledelse har hele tiden visst at deres ordrer vilde bli fulgt, hvad enn disse ordrer gikk ut på: grusomme forfølgelser eller et selvmordsforetagende. Hvis man spør en tysk offiser som ikke er nazist, og som reagerer mot grusomhetene, om hvorfor han allikevel fortsetter, så hvil han gjerne svare: "Jeg er soldat. Jeg følger ordre". Denne tyske militære innstilling tåler ingen opposisjon, ingen kritikk - den krever blind lydighet.

Den tyske militærmaskin som er bygget opp på denne kadaverdisiplin, kan feire store triumfer så lenge alt går etter programmet. Og til å begynne med gikk også alt etter programmet. Og en eller to omganger ble Europas nasjoner kjørt ned i mørket for å prøve nazisternes redselstyre. Det hele var et ubrutt seierstog for tyskerne, fordi de demokratiske nasjoner var så dårlig rustet; men også like meget fordi de inn i det siste nektet å forstå at de alle var i samme påt, - fordi de manglet demokratisk disiplin og solidaritetsfølelse. Dette gjaldt alle Europas nasjoner, men særlig de små nøytrale. Det var utenkelig for disse å slutte seg sammen med andre demokratier for å møte faren i fellesskap. Og ennå idag reagerer de fleste av oss mot tanken på et forbund mellom England og Vesteuropas små demokratier. Det vil bety et lite inngrep i vår suverenitet, og det kan vi ikke tåle. Da følger vi heller en vei som kan føre til at vår suverenitet blir trampet helt ned.

Likeledes viste en rekke av de statene som ble overfalt av nazistene, på en sørgelig måte at de fullstendig manglet demokratisk disiplin innad. Dette gjaldt særlig Frankrike. Her drog alle til hver sin side, helt til det siste - helt inn i katastrofen. Etter Frankrikes fall stod tyskerne overfor England - overfor et England som i likhet med de andre demokratier hadde sviktet i mellomkrigstiden - et England som var uforberedt og som ikke hadde klart å samle demokratiene til motstand. Men overfor katastrofer sviktet ikke England. Det viste tyskerne at de foraktelige humane demokratene ikke var så degenererte som herrefolket trodde. Engelskmennene viste et mot og en disiplin som kunne mer enn konkurrere med tyskernes. Men det var en disiplin av et helt annet slag. Det var ikke slavisk og stupidlydighet, det var demokratisk disiplin - en disiplin som bygget på vurdering. Fordi engelskmennene innså faren, innordnet de seg frivillig i krigsustrangelsene med en enestående offervillighet; men de underkastet seg ikke kritikkløst ledelse. Parlamentet og folket ga i farens stund regjeringen en nesten diktatorisk fullmakt; men ikke et øieblikk ble yttringsfriheten oppgitt. Heri, blandt annet, ligger den store forskjell. Et stormvær av våpenkritikk har krigen igjennom vært rettet mot alle militære og sivile disposisjoner, og folket har sett til at ingen av deres demokratiske rettigheter ble truet. Kritikken og yttringsfriheten har aldri betydd splittede krefter, aldri illojal oppførsel. Denne kritikken, som av motstanderne er blitt misforstått oppfattet som indre splittelse, har vandret side om side med en frivillig disiplin og en trang til å yde og ofre som i en av verdenshistoriens mørkeste stunder tendte et lys som vil skinne igjennom tidene. Denne evnen til å samarbeide lojalt med politiske motstandere uten at de demokratiske friheter gies opp - den kan vi vel kalle demokratisk disiplin.

Disse realiteter kan lære oss meget, - krigen har vist oss at frihet og disiplin kan forenes.

Reiser det seg tvister mellom nordmenn hjemme eller ute, er det vår plikt å minne dem om at det er mot nazistene vi slåss, ikke mot nordmenn. Vår plikt mot alle de som har gått sitt liv og mot de som sitter i Gestapos fengsler er at vi samarbeider lojalt.

Det skader ikke at vi er uenige. Det viser at vi er våkne. Kjemper vi for demokrati så kjemper vi dermed for retten til å hevde våre oppfatninger. Men våre meninger kan vi hevde med full styrke samtidig som vi behersker oss. Det gjelder alt idag, og vi må gjøre en stor innsats på mange måter. Det kreves selvsagt meget for å vise en slik disiplin. Det kreves også fantasi for å forstå at mennesker med en annen oppfatning enn en selv kan være i god tro. Men skal demokratiet trives, må vi forstå dette. Ingen må tro at han alene har rett.

Vi skal iallfall ikke i en mørk tid gi nazistene rett i at demokratiet bare er prat og uenighet uten evne til sårhold og samarbeid. Så langt må vi heller ikke drive vår individualisme at vi blir ute av stand til å hjelpe oss etter våre medborgere. Da får demokratiet en mørk framtid. Da vil det mørkne for friheten og individualismen.

Nyhetene fra London onsdag, den 9. august kl. 18.30

Vestfronten. Amerikenerne fortsætter fremrykningen mot Paris og har besatt Le Mans. Kamper pågår i Angers. Det britisk-kanadiske fremstøt syd for Caen fortsetter. Og kanadierne står bare 15 km. fra Falaise. Fire landsbyer, deriblandt Bretteville er inntatt. Kanadierne tok igår 1000 tyske fanger. Et kraftig tysk motangrep mellom den britiske og amerikanske front er slått tilbake. Det britisk-kanadiske trykk mot de tyske linjer sør for Caen kan føre til en almindelig åpning av de alliertes veier mot Paris. På Brest-halvøya er det fremdeles motstand i Brest St.Malo og Lorient. — De allierte tropper har mange steder funnet avskrekkenne beviser for Gestapos virksomhet. I Rennes f.eks., hvor Gestapo måtte flykte i all hast fant man Gestapos arkiv uskadd. Og allierte fanger som tyskerne hadde tatt under landgangen lå på et lassett vis a vis Gestapos hovedkvarter. Disse fanger hadde gjentagne ganger sett og hørt hvad som foregikk, og deres vidnesbyrd, sammen med arkivet og den samling torturinstrumenter som fantes vil være mere enn nok til å avsi dødsdom over de tyske bødlere.

Østfronten. Russiske tropper trekker sammen om Riga fra tre kanter. Syd og øst står de bare 30 km. fra byen. Byen Kruspias er inntatt. 7000 tyskere falt i dette avsnitt. Store styrker av de innesluttete tyske armeer har prøvd å bryte igjennom de russiske linjer men er blitt slått tilbake overalt med store tap. Det ser ut til å trekke sammen til stort angrep mot det tyske hovedforsvar i Øst-Preussen. Russerne har påny utvidet sitt bruhode på vestsiden av Vistla. I Karpatørne holder russerne overalt sine stillinger, og har inntatt byen Dobromil. — Det uttales at forhandlingene i Moskva mellom Polen og Russland ser ut til å føre til tilfredsstillende resultat.

Finnland. Det uttales i London at den nye finske regjering kan karakteriseres som en fredsregjering. De viktigste ministerposter er besatt av menn som tidligere ikke har kompromisert seg.

Italia. De viktigste kamper i Italia foregår øverst i Apenninene, nord for Arezzo, hvor to landsbyer er inntatt. Tyskerne er meget forbitret over den italienske motstandsbevegelse og har påny svidd av en landsby som represalier. Det meldes uoffisielt fra Zürich at Marskalk Graziano har overtatt kommandoen over de tyske styrker etter Kesselring.

Flyangrep. Tunge amerikanske bombefly har idag angrepet Stuttgart og andre mål i Sør-Tyskland. Britiske eskadrefly har inatt angrepet Köln og branselslagre i Nord-Frankrike. Likeledes har britiske bombefly ledsaget av amerikanske jagere angrepet en tysk konvoi utenfor den norske Vestkyst. Konvoien bestod av 6 handelskip og 8 eskorteskiper. 4 handelskip og alle eskortefartøyene ble satt i brand. 3 britiske og 3 amerikanske fly gikk tapt. Amerikanske fly fra Østlandet har angrepet Floestia og derfra fløyet til Italia. Fra denne og andre operasjoner i Middelhavsområdet savnes 6 fly.

Siste Runde tillater seg å spørre det norske publikum om det virkelig er nødvendig alltid å svare på tysk vel henvendelser fra herrefolket. Vi har et greit sprog som kalles for norsk og det ser da ut for at tyskerne har lært seg dette godt nok. Men i alle tilfeller svar ikke på tysk når du blir spurt om noe. Bruk norsk.